7/1447

-3-

264

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan: 303

ANKARA
20/03/2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 22/02/2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-4352 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1447-4210 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha hâlinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Hikmet Sami TÜRK
Bakan

EKLER:
EK-1 Soru önergesi (2 adet-6 sayfa)
cevabı
EK-2 Liste (2 adet-1 sayfa)

7/1447 -4-

265

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:

ANKARA
..../..../2000

Sayın Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yönelttiğiniz ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğiniz 7/1447-4210 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda belirtilmiştir.

Bakanlığımızca, tutuklu ve hükümlü çocuklara yönelik mevcut tesis ve hizmetlerin, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gereksinimleri gözetilerek bilimsel gelişmeler ışığında, ülkenin sosyal-kültürel yapısı ve bu konuda düzenlenmiş uluslararası belgeler ile uyumlu olarak "yeniden yapılanma"sı çalışmalarına başlanmıştır.

Bu çalışmalar çerçevesinde; Elmadağ Çocuk Tutukevi kapalı kurumlarımızda, Ankara Çocuk Islahevi ise açık kurumlarımızda bulunan çocuklara yönelik hizmetlerin yeniden organizasyonunda pilot kurumlar olarak belirlenmiştir. Söz konusu kurumlarda gerçekleştirilen pilot uygulamalar, aksaklık ve eksiklikler giderildikten sonra, bölgesel ve kurumsal farklılıklar da dikkate alınarak diğer kurumlara yaygınlaştırılacaktır.

Yeniden yapılanma çalışmalarının temel amacı; çocukların yetişip gelişmelerini, yapıcı ve üretken bireyler olarak toplum içinde hak ettikleri yeri almalarını sağlamaktır. Bu amaca ulaşabilmek için, çocuklara yönelik bütün tesis ve hizmetlerin, onların;

- Temel insanî gereksinimlerini karşılayabilecekleri ve sahip oldukları potansiyeli geliştirebilecekleri bilgi ve kaynaklarla donatılmalarını,

- Sürekli değişim ve gelişim içinde bulunan toplum hayatına sağlıklı biçimde uyum göstermelerini sağlayacak anlayış, alışkanlık, tutum, davranış ve becerileri kazanmalarını,

- Beden, zihin, ahlâk ve duygu bakımından sağlıklı ve dengeli; bir iş ve meslek sahibi olarak yaşamlarını sürdürmenin ve toplum içinde yapıcı bir rol üstlenmenin bilincine varmış; kendilerine ve başkalarına zarar vermeden yaşamayı öğrenmiş olarak yetişmelerini,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:

ANKARA
..../..../2000



- Sosyal, kültürel, meslekî, psikolojik, tıbbî ve fizikî olmak üzere; yaşlarının, cinsiyetlerinin ve kişiliklerinin gerektirdiği ve yeniden topluma kazandırılmalarına yönelik bir biçimde; taşıdıkları saygınlık, güven ve değer duygularını geliştirecek, başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymalarını pekiştirecek nitelikte muamele görmelerini,

- Kurum içi yaşamı toplum içindeki yaşama yakınlaştırarak ve çocukların toplumla ilişkilerini sürdürebilmeleri için gerekli her türlü olanaktan yararlanarak toplumla bütünleşmelerini,
sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir.

Sürdürülen çalışmalar ise şunlardır:

**1- Kapalı Kurumlarda Bulunan Tutuklu Çocuklara Yönelik Sürdürülen Tretman Faaliyetleri:**

Haklarında tutuklama kararı verilen 12-18 yaş grubu çocukların barındırılması için 1997 yılında İstanbul Bakırköy Çocuk Tutukevi, 1998 yılında ise Ankara Elmadağ Çocuk Tutukevi faaliyete geçirilmiştir. Diğer il ve ilçelerde tutuklanan çocuklar, yetişkinlere mahsus ceza ve tutukevlerinin çocuklara ayrılan bölümlerinde kalmaktadırlar. Buraların kapalı kurum statüsünde olması sebebiyle, tretman faaliyetlerinin tamamı kurum içinde gerçekleştirilmektedir.

Kapalı kurumlarda bulunan çocukların; kurumun kadrolu öğretmenleri tarafından gerçekleştirilen birinci ve ikinci kademe okuma-yazma kurslarına katılmaları, açık öğretim kurumları yoluyla ilk ve orta öğretimlerini sürdürmeleri, meslekî kurslar ile meslekî eğitim almaları, sosyal-kültürel etkinliklerde bulunmaları ve psiko-sosyal hizmet servisinin çalışmalarından yararlanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca, pilot kurum olarak belirlenen Elmadağ Çocuk Tutukevinde ihtiyacı olan çocuklar için yarım günlük fason iş atölyeleri açılabilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

**2- Kurumlarda Uygulanan Tretman Programlarının Yeniden Organizasyonu:**

a) Mevzuat Çalışmaları:

Çocuk Hakları Sözleşmesinin onaylanarak Anayasa gereğince iç hukuk normu hâline gelmesi ile birlikte Bakanlığımız tarafından özgürlüğünden yoksun kalmış çocuklar için günümüz koşullarına ve çağdaş infaz anlayışına uygun ayrı bir mevzuat oluşturulması için çalışmalara başlanmıştır. Bu çalışmalar çerçevesinde kurumlarda bulunan çocuklar için bir teretman yönetmeliği ve tahliye sonrası koruma yönetmeliği ile kapalı ve açık kurumlarda uygulanmak üzere birer iç tüzük hazırlanması düşünülmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:

ANKARA
..../..../2000



b) Kurum İçi Tretman Faaliyetlerini İzlemek İçin Hazırlanan Formlar:

Tretman çalışmalarının izlenmesi amacıyla kullanılan formların güncelleştirilmesi ve standardizasyonu için gerekli çalışmalar tamamlanmış olup, hazırlanacak bilgisayar programları sonucunda kurumda bulunan çocukların tek tek izlenmesi mümkün olacaktır.

c) Kurumların Fizikî Koşullarının Düzeltilmesi:

Tretman faaliyetlerinin, hazırlanan çağdaş programlar çerçevesinde gerçekleştirilebilmesi için gereken ön koşullardan biri de kurumların fizikî şartlarının düzeltilmesidir.

Ankara'da örnek bir çocuk gözetimevi (ceza ve tutukevi) kurmak konusunda bir proje geliştirilmektedir. Projeye Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfının "Eğitim Parkları" model alınarak başlanmıştır. Bakanlığımıza tahsisli Ankara Akyurt ilçesinde bulunan 417.500 m2 yüzölçümlü arsa üzerinde 250 erkek 50 kız olmak üzere 300 çocuk kapasiteli olarak inşa edilmesi düşünülen tesisler; idare binası, giriş binası, kabul ve kayıt bölümü, ziyaretçi ve avukat görüşme yeri, sağlık binası, yaşam üniteleri, akademik ve meslekî eğitim, fason iş atölyeleri, serbest zaman etkinlikleri ile bireysel ve grup görüşme hizmetlerinin yürütüleceği eğitim üniteleri, tiyatro, konser ve benzeri faaliyetler için çok amaçlı salon, kapalı spor salonu, açık spor ve gezi alanları gibi yapılardan oluşacaktır.

Gözetimin monitörlü izleme ile sağlanacağı kurumun iç güvenliğinden sorumlu güvenlik görevlileri çocuklarla doğrudan bir ilişkiye girmeyecektir.

Yaşam üniteleri; yirmişer çocuk barındıran birbirine bitişik, girişleri ayrı ikişer bölümden oluşacaktır. Merkezi bir idare binası çevresinde yer alacak erkek çocuklara ait altı yaşam ünitesi bulunacaktır. Yaşam üniteleri, çocukların yemeklerini yedikleri, akşamları ve tatil dönemlerinde uzmanlar ve her grup için dörder kişiden oluşan gözetim liderleri eşliğinde zamanlarını geçirecekleri ve geceleri bireysel odalarda kalacakları tesislerdir.

Kurumda kız çocuklar için erkek çocuklardan ayrı bir alanda bir yaşam ve eğitim ile bir açık spor alanı tesis edilecek; bunun dışında kabul-kayıt, ziyaretçi ve avukat görüşme yeri, sağlık binası, çok amaçlı salon ve kapalı spor salonunu kız ve erkek çocuklar dönüşümlü olarak ortak kullanacaklardır.

Kurum için hazırlanacak genel bir tretman programı çerçevesinde her çocuğa bireysel bir tretman programı uygulanacak ve çocuğun kurumdan tahliye olduktan sonra tekrar eski yaşamına dönmesini engelleyecek tedbirler alınmasına özen gösterilecektir.

Projenin mimari ihtiyaç programı taslak olarak hazırlanmış ve bu konuda teknik yardım ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanmak üzere Birleşmiş Milletler Suçluluğu Önleme ve Ceza Adaleti Komisyonunda çocuk suçluluğu konularından sorumlu olan Avusturya Çocuk Hâkimi ile kurumlar konusunda teknik danışmanlık yapan bir uzmanla görüşmeler yapılarak çalışma programı belirlenecektir.

Ayrıca, bu yıl başlatılan bir çalışma ile kurumlarda bulunan çocuk sayısı aylık olarak tespit edilerek, her ağır ceza merkezi için mevcut tutuklu-hükümlü kız ve erkek çocuk sayısının belirlenmesi ve böylece bir veya iki yıl içinde ülke çapıda kurumlarda bulunan çocuklarla ilgili bir coğrafi dağılım elde edilmesi plânlanmaktadır. Ortaya çıkacak bu dağılım ile öncelikli ağır ceza merkezleri tespit edilerek; bu il veya ilçelerde imkânlar çerçevesinde yeni çocuk tutukevleri inşa edilmesi, merkeze en yakın ilçe cezaevlerinin veya kamu kurumları, özel sektör, yerel idareler ve benzeri kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapılarak onlara ait bazı tesislerin çocuk tutukevi hâline dönüştürülmesi plânlanmaktadır.

d) Kurum İçi Tretman Faaliyetlerini İzlemek İçin Hazırlanan Formlar:

Tretman çalışmalarının izlenmesi amacıyla kullanılan formların güncelleştirilmesi ve standardizasyonu için gerekli çalışmalar tamamlanmış olup; hazırlanacak bilgisayar programları sonucunda kurumda bulunan çocukların tek tek izlenmesi mümkün olacaktır.

e) Hukuk Danışmanları Projesi:

Yapılan araştırmalar sonucunda çocukların bilgilendirmeye en çok ihtiyaç duydukları konulardan birinin yasal danışmanlık olduğu belirlenmiştir. Ankara ve İstanbul Baroları ile yapılan çalışmalar sonucunda bu yıl içinde Ankara Elmadağ Çocuk Tutukevi ve Ankara Çocuk Islahevi ile İstanbul Bakırköy Çocuk Tutukevi için her iki baro tarafından gönüllülük anlayışı çerçevesinde, Baro Başkanlığına bağlı birer "Hukuk Danışmanları Komisyonu" oluşturulacaktır. Söz konusu Komisyonlar düzenli aralıklarla kurumları ziyaret ederek, çocuklarla özel görüşme ve toplantılar yapacak ve onların hukuksal sorunlarını çözmelerine, avukatları ile iletişimlerini sağlamalarına yardımcı olacaklar, çocukları, öğrenmek istedikleri ve bilmeleri gereken hukuk ve mevzuat konularında, hakları ve sorumluluklarını da açıklayarak bilgilendireceklerdir. Protokol çalışmaları devam etmektedir.

**3- Eğitim-Öğretim ve Psiko-Sosyal Hizmet Programlarının Organizasyonu:**

Çocuklara uygulanan tretman faaliyetlerinin yeniden organizasyonu ile ilgili çalışmalar aşağıdaki başlıklar altında özetlenebilir:

7/1447 -8-
269

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:

ANKARA
..../..../2000



a) Eğitim Faaliyetleri ile İlgili Yenilikler:

Tutuklu çocukların eğitim faaliyetlerine ilgisi daha az olmaktadır. Henüz yargılamaları tamamlanmadığından ve her duruşmada tahliye edilme olasılıkları bulunduğundan, kurum içindeki faaliyetleri yeterince benimsememekte ve dikkatleri daha çabuk dağılmaktadır. Islahevlerinde bulunan çocuklar, öğrenim görmek istemekte, ancak, temel bilgileri az olduğundan okulda zorlanmaktadırlar. Dikkatleri çabuk dağılan çocuklar, görsel, işitsel materyallerle zenginleştirilmiş eğitimle daha iyi öğrenebildiklerinden; kurumlardaki eğitimin bilgisayar ve video gibi görsel-işitsel eğitim araçları kullanılarak yapılmasının daha yararlı olacağına karar verilmiştir. "Eğitim Parkları" ve "Eğitim Üniteleri" modelleriyle, çocuklara bu tür eğitim olanakları sunmakta en başarılı kuruluşlardan biri olan Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı ile ön görüşmeler yapılmaktadır.

b) Psiko-Sosyal Hizmet Programlarının Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Çalışmalar:

Tretman programlarının yeniden organizasyonu çerçevesinde, çocuklar için ayrı bir Psiko-Sosyal Hizmet Programı hazırlanması için çalışmalar başlatılmıştır. Diğer ülkelerin bu tür çalışmaları da örnek alınarak hazırlanacak programlara; bu konularda uzman öğretim üyeleri ile kurumlarda görev yapan personelin birlikte yapacakları uygulamalarla son şekli verilecektir. Uygulamalar sırasında, kurum personelinin görev ve sorumlulukları da yeniden belirlenecektir. Ayrıca, çocuklara ait dosya, kart, form gibi diğer ölçme ve değerlendirme materyali yeniden düzenlenecektir.

c) Hizmet İçi Eğitim Çalışmaları:

Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün gözetimi altında bulunan çocuklara hizmet veren personel için yeni bir hizmet içi eğitim programı modeli geliştirmek üzere UNICEF, Anne Çocuk Eğitimi Vakfı ve bazı gönüllü kuruluşlar ile işbirliği çerçevesinde çalışmalara devam edilmektedir.

Kurumlarda bulunan çocuklara yönelik hizmetlerin iyileştirilmesi ile ilgili çalışmalar çerçevesinde mevcut durum ve uygulamaya yönelik sorunlarla ilgili somut çözüm önerileri içeren bir rapor hazırlamak üzere, Mayıs-Haziran aylarında, üç gün sürecek disiplinlerarası bir Arama Konferansı düzenlenmesi, Arama Konferansı gerçekleştirildikten sonra, yıl sonuna doğru, Konferansta belirlenecek ihtiyaçlar çerçevesinde uluslararası kurumlardan teknik ve bilimsel danışmanlık hizmetlerinden yararlanılabilecek uzmanlarında katılacağı iki-üç gün sürecek bir Bilgilendirme Konferansı gerçekleştirilmesi ve bu çalışmalar sonrasında, çocuklara hizmet veren personel için yeni bir hizmet içi eğitim programı modeli geliştirme çalışmalarına devam edilmesi ve bu yıl sonuna kadar bu konuda birkaç seminer yapılması plânlanmaktadır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:

ANKARA
..../..../2000



**4. Özgürlüğünden Yoksun Kalmış Çocuklarla İlgili Genel Çalışmalar:**

a) Bilgi Ağı Oluşturma:

Bakanlığımızca çocuk suçluluğuna ilişkin istatistiki bilgi açığını kapatmak, bu konuda bir bilgi ağı oluşturmak ve derlenen bilgilerin standardizasyonunu sağlamak amacıyla bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyon çalışmalarının birinci aşamasında, güvenlik birimlerine gelen çocuklarla ilgili bilgiler içeren bir form hazırlanmış ve 1997 yılından itibaren ülkenin %50'sini temsil eden yirmiyedi ilde uygulanmaya başlanmıştır. Devam eden komisyon çalışmalarıyla, savcılıklar, mahkemeler ve kurumlarda uygulanacak formlar da hazırlanacaktır. Çalışmalar tamamlanıp uygulamaya geçildiğinde, güvenlik birimlerine, savcılıklara, mahkemelere ve kurumlara gelen her çocuk için doldurulacak formların tümü Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından değerlendirilerek yayınlanacaktır.

b) El Kitapçıkları:

Özgürlüğünden yoksun kalmış çocukların bu süre içinde karşılaşacakları sorunlar, uygulanacak mevzuat, hakları ve sorumlulukları ile ilgili bilgiler içeren el kitapçıkları hazırlamak üzere Bakanlığımızca bir komisyon oluşturulmuştur. Çalışmalar çerçevesinde güvenlik birimlerine getirilen çocuklar için bir el kitapçığı hazırlanmış ve ilgili kişi ve kuruluşların görüşlerine sunulmuştur. Gelen eleştiri ve önerilerin değerlendirilmesinden sonra kitabın basım işlemleri bu yıl içinde tamamlanacaktır. Komisyon, kurumlarda bulunan tutuklu, hükümlü, tahliye olan çocuklar ile bu çocukların ailelerine, güvenlik birimlerindeki görevlilere, avukatlara, kurum personeline rehber olabilecek el kitapçıklarını hazırlamak üzere çalışmalarına devam edecektir.

Soru önergesinin (2) numaralı bölümüyle ilgili istatistiki bilgi ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Hikmet Sami TÜRK
Bakan

# LİSTE

## Kasım 1999 Tarihi İtibarıyla Kurumlarda Bulunan Çocukların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

| | TUTUKLU | | HÜKÜMLÜ | |
|---|---|---|---|---|
| | E | K | E | K |
| 11-14 Yaş | 104 | 1 | 21 | |
| 15-17 Yaş | 1324 | 40 | 444 | 12 |
| 18-20 Yaş | 4431 | 197 | 3788 | 170 |
| Toplam | 5859 | 238 | 4253 | 182 |

## Kurumlarda Bulunan Tutuklu, Hükmen Tutuklu Ve Hükümlü Çocukların Suç Türlerine Göre Dağılımı

| | Tutuklu | | Hükmen Tutuklu | | Hükümlü | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | E | K | E | K | E | K |
| Şahsa Karşı | 335 | 13 | 35 | 1 | 155 | 7 |
| Mala Karşı | 592 | 11 | 38 | 2 | 260 | 2 |
| Cinsel | 203 | | 14 | | 8 | 2 |
| Terör | 39 | 13 | 1 | | 86 | |
| Diğer | 106 | 3 | 1 | | 39 | 1 |
| Toplam | 1275 | 40 | 89 | 3 | 548 | 12 |

Kasım 1999 tarihi itibarıyla, Bakırköy Çocuk Tutukevinde 265 tutuklu ve 9 hükmen tutuklu erkek, 8 tutuklu kız çocuk; Elmadağ Çocuk Tutukevinde 36 tutuklu ve 46 hükümlü (Ankara Çocuk Islahevinden disiplin nedeniyle kapalı ceza infaz kurumuna iade edilen) erkek çocuk bulunmaktadır.